

Heby kommun

Heby Landskapsbildsanalys

Utredning av den planerade
industriverksamhetens (Horrsta 4:79) visuella
påverkan på det omgivande landskapet

Beställare: Heby kommun

Konsult: Mina Karlsson och Ellica Ericsson,
Landskapsarkitekter, WSP Samhällsutformning Öst

Uppdragsnummer: 10377011

Foton och illustrationer: WSP om inget annat anges

Ortofoto och underlag till kartor: Lantmäteriet ©

Omslagsfoto: Befintlig vy från Heby östra entré

Datum: 2025-06-02

INNEHÅLL

1. INTRODUKTION	3
2. HEBY LANDSKAPSBILD	5
3. SIKTANALYS: FÖRESLAGEN FÖRÄNDRING & KONSEKVENSER	7
4. SAMMANFATTANDE BEDÖMNING	12

1. INTRODUKTION

1.1 Projektbakgrund

I den sydvästra delen av Heby tätort, cirka 1,3 km från Heby centrum pågår ett arbete med att ta fram en ny detaljplan gällande fastigheterna Horrsta 4:79, 4:80 och 4:81. Fastigheterna ägs idag av Heby kommun och är planlagda för industri. Syftet med den nya detaljplanen är att möjliggöra för industriverksamhet med en tillhörande byggnad på upp till 40 meter samt att tillåta att störande verksamhet kan utövas inom området. I dagsläget finns ett preliminärt förslag på byggnadens fotavtryck och volym men ingen beskrivning av byggnadens slutliga utseende.

Planområdet utgör en del av vad som kommer att bli "Heby företagsby". Området är idag oexploaterat och består av avverkad skogsmark. I norr avgränsas området av Riksväg 72 och i nära anslutning österut ligger Hebys vattentorn, i övrigt är området omgivet av skogsmark. Topografin är varierande med ett höglänt parti längs med hela den västra delen, som ligger på cirka +80 m.ö.h. vilken även innefattar de aktuella fastigheterna Horrsta 4:79, 4:80 och 4:81. Heby centrum ligger på en höjd av cirka +50 m.ö.h.

Den närmaste bostadsbebyggelsen ligger mellan 100–200 meter öster om området och ungefär 120 meter norr om Riksväg 72. Kommunen bedömer att det inte finns några särskilda naturvärden inom planområdet.

1.2 Vårt uppdrag

WSP har på uppdrag av Heby kommun utfört en landskapsbildsanalys i samband med detaljplanearbetet för industriverksamhet inom fastigheterna Horrsta 4:79, 4:80 och 4:81.

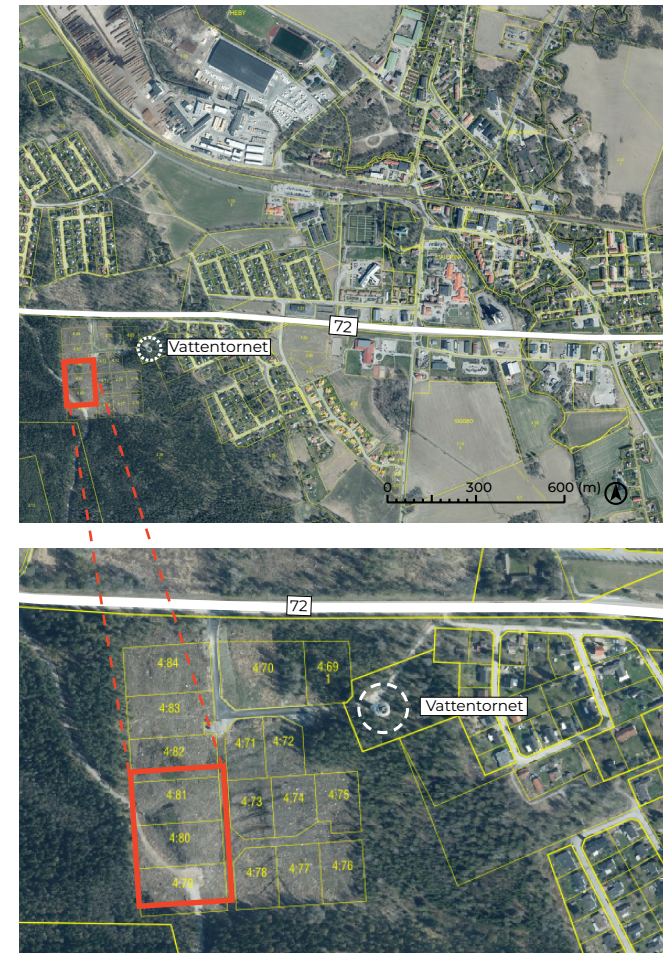
Syftet med analysen är att utreda hur det nya verksamhetsområdet kan komma att påverka den befintliga landskapsbilden i Heby tätort utifrån fem viktiga vypunkter. Placeringen av vypunkterna tillhandahölls från Heby kommun och utgjorde en ungefärlig gräns för utredningsområdet inom uppdraget. För att sätta vypunkterna i ett större sammanhang inleddes uppdraget med en översiktlig kart/strukturanalys av Heby tätort.

3.1 Metod

Landskapsbildsanalysen baseras på kartstudier, platsbesök, 3d-modellering samt fotomontage och genomfördes utifrån fem strategiskt utvalda vypunkter inom Heby tätort. Utredningen kan beskrivas med hjälp av följande fyra steg.

1. Förstudier: Inledande kartstudier, strukturanalys och platsbesök utfördes för att förstå och beskriva den befintliga landskapsbilden, samt för att samla in fotounderlag till modellering/visualisering.

2. Modellering/visualisering: 3D-modellering och fotomontage utfördes med hjälp av programvarorna SketchUp Pro 2021 och Adobe Photoshop 2025 utifrån fotografier från de utvalda vypunkterna. I modellen placerades den planerade fabriksbyggnaden samt befintliga byggnader som var synliga i fotografierna på sin rätta höjd. Därefter togs motsvarande vypunkter ut från modellen. Dessa bilder användes som utgångspunkt vid fotomontaget. I Adobe Photoshop användes delvis AI-vertyget "Generativ fyllning" för att framställa utformningen (fiktiv) på den planerade fabriksbyggnaden.

Kartor över Heby tätort med detaljplaneområdet (markerat med röd linje) för Horrsta 4:79, 4:80 och 4:81 utmarkerat.

3. Konsekvensbedömning: En konsekvensbedömning gjordes för var och en av de fem vypunkterna.

4. Resultatsammanställning: Slutligen genomfördes en sammanställning av konsekvenserna av det nya verksamhetsområdet och förslag på mildrande åtgärder presenterades.

De fem strategiskt utvalda vypunkterna är platser på olika avstånd från planområdet och spridningen av platserna skapar en god bild av hur och vart planförslaget kommer påverka upplevelsen av landskapet inom tätorten.

Platserna utgör antingen entréer eller viktiga noder i Hebys stadsstruktur. I samband med platsbesöket utvärderades placeringen av punkterna och justerades i vissa fall för att uppnå en fri siktlinje mot planområdet.

Vypunkter

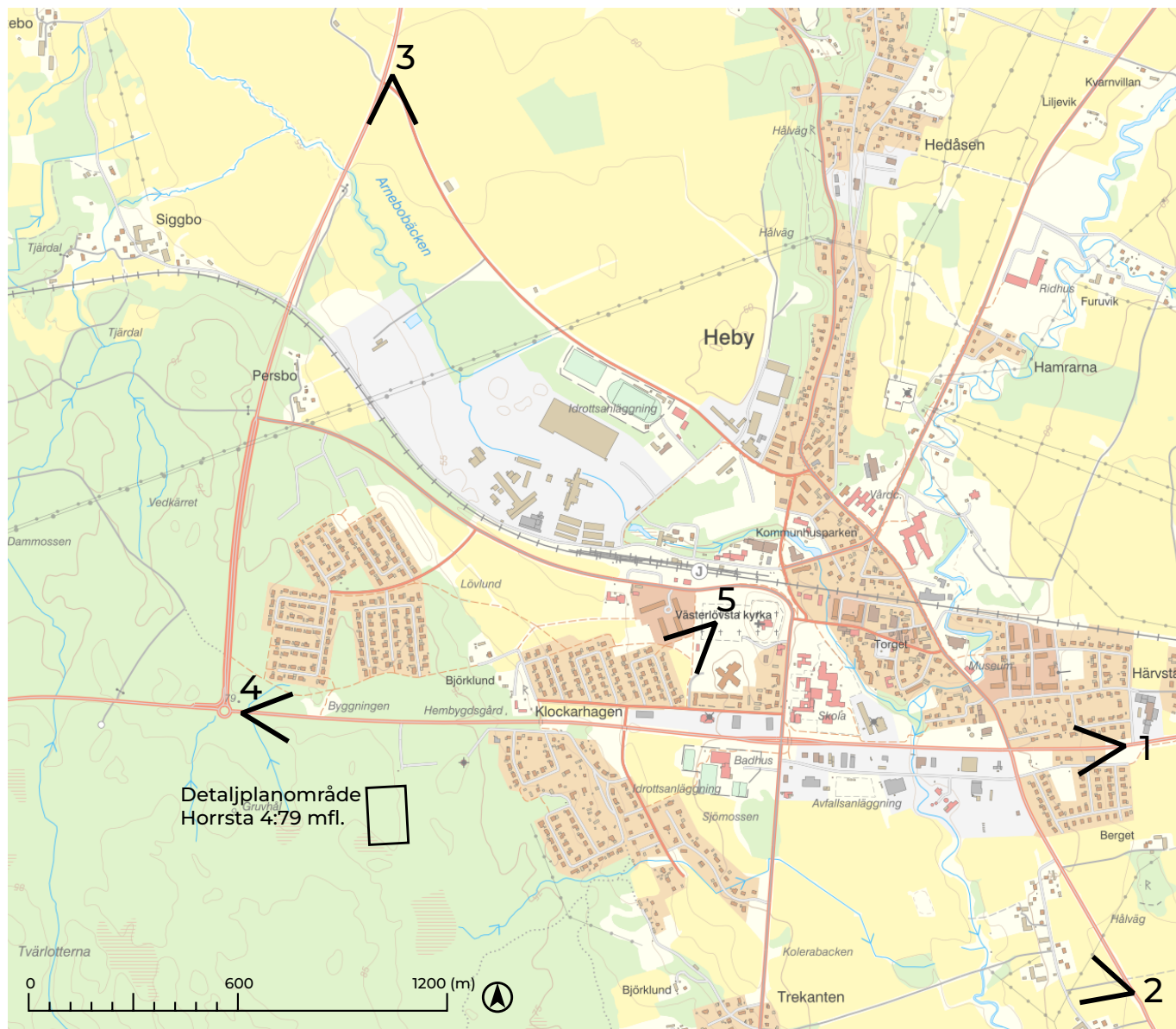
Vypunkt 1: Heby östra entré längs väg 72

Vypunkt 2: Slätten söder om Heby

Vypunkt 3: Slätten norr om Heby

Vypunkt 4: Heby västra entré längs väg 72

Vypunkt 5: Kyrkogården, Västerlövsta kyrka

Karta över placering och riktning på de fem vypunkterna.

2. HEBY LANDSKAPSBILD

Översiktlig strukturanalys

Struktur och topografi

Landskapet kring Heby tätort domineras av öppna storskaliga jordbruksmarker. Markerna omger tätorten längst hela den norra sidan, den östra sidan och i sydöstlig riktning. Jordbruksmarkerna karaktäriseras av en flackt till svagt böljande topografi med långa siktlinjer och det finns en stark visuell koppling mellan stadsranden och jordbruksmarkerna.

Väst och sydväst om tätorten är topografin mer kuperad och består av slutna sammanhängande skogsmarker med inslag av större partier avverkad skog. I dessa delar skapas en trädridå mot den angränsande stadsranden och längs vägnätet med få möjligheter till längre utblickar.

Heby tätort karaktäriseras av områden med småhus och villor, i de mer centrala delarna finns det inslag av flerbostadshus. Karaktäristiskt för tätorten är även att det finns mycket grönområden som till stor del utgörs av villatomter, bevarad naturmark mellan husen och anlagd parkmark i form av till exempel lekplatser, fotbollsplaner och stora öppna gräsytor. Genom Heby rinner Örsundaån och Arnebobäcken dessa är kantade av större träd och vegetation. De skapar gröna kilar genom tätorten men kan även upplevas som barriärer.

I den nordvästra delen av Heby finns ett större industriområde som utgörs av ett sågverk och ett cementföretag. Längst med Riksväg 72 finns även ett sammanhängande industriområde med blandade verksamheter.

Stråk/barriärer

Tätorten är relativt starkt präglad av infrastruktur då flera stora trafikleder passerar genom Heby. Riksväg 72 utgör entrén till Heby och passerar genom tätortens södra del, österut mot Uppsala och västerut mot Sala. Väster om bebyggelsen ansluter Riksväg 56 norr från Gävle och i den sydöstra delen fortsätter Riksväg 254 söderut mot Enköping. Dessa är viktiga stråk för trafiken. Samtidigt är vägarna stora barriärer för fotgängare/cyklister eftersom de är högt trafikerade med mycket tung trafik och höga hastigheter. Genom Heby passerar även Dalabanan som utgör ytterligare en barriär inom de centrala delarna.

Landmärken/noder

Centrala Heby domineras likt de angränsande jordbruksmarkerna av en flack topografi vilket ger möjlighet till långa siktlinjer. I de centrala delarna reser sig en högre höjd på vilken Västerlövsta kyrka ligger. Placeringen gör att kyrkan syns från stora delar av bebyggelsen och den utgör ett tydligt landmärke. Utöver kyrkan finns ytterligare två landmärken som syns på lång håll, en 40 meter hög silo mitt i Heby längs Riksväg 72 och ett 25 meter högt vattentorn i det västra mer höglänta skogsområdet. I Heby finns därmed tre landmärken som präglar stadssiluetten idag. Några exempel på identifierade noder i Heby centrum är Heby torg, Järnvägsstationen och Arena Tegelvallen.

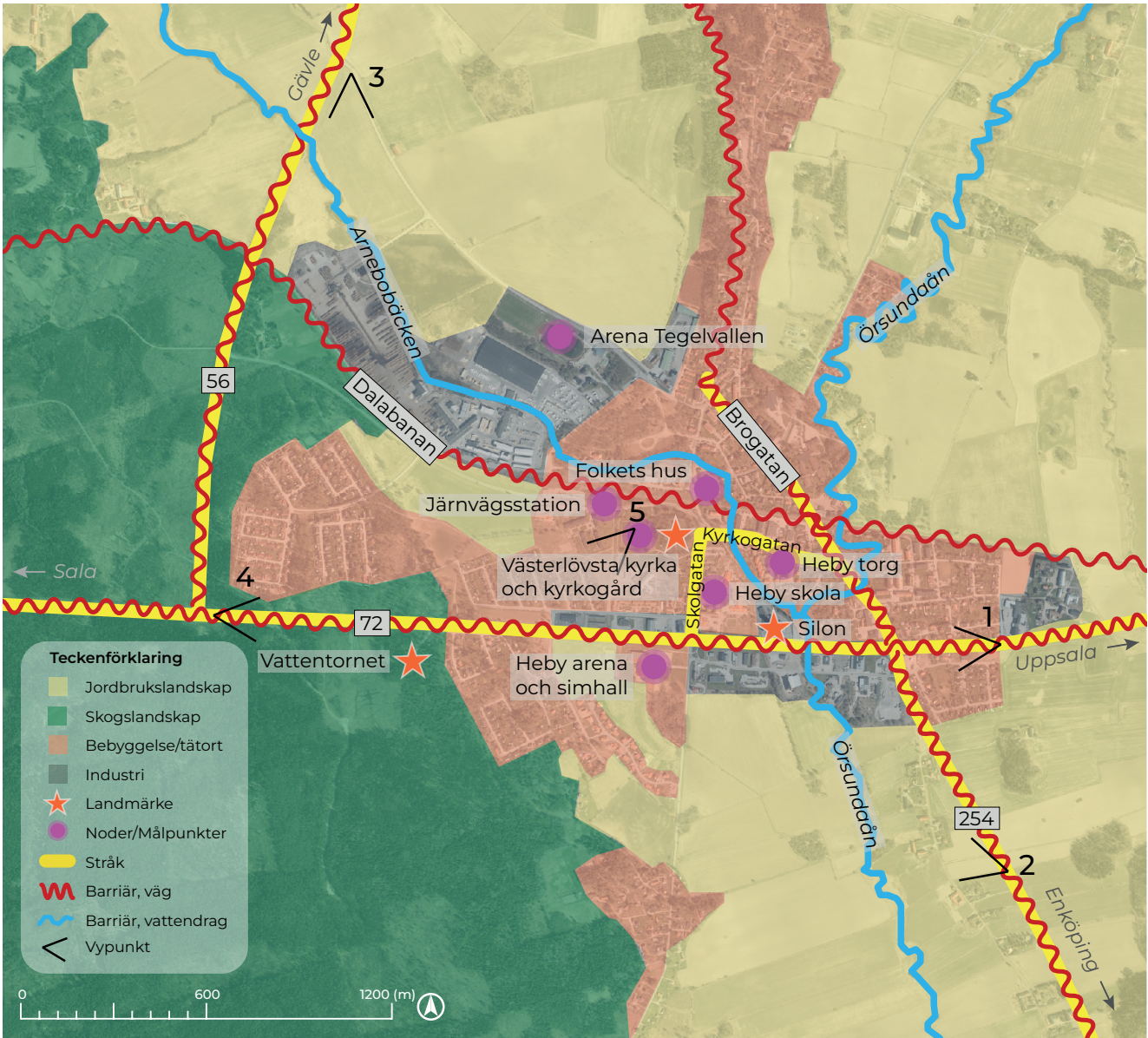

Heby torg

Västerlövsta kyrka

Analyskarta

Strukturanalyskarta för Heby.

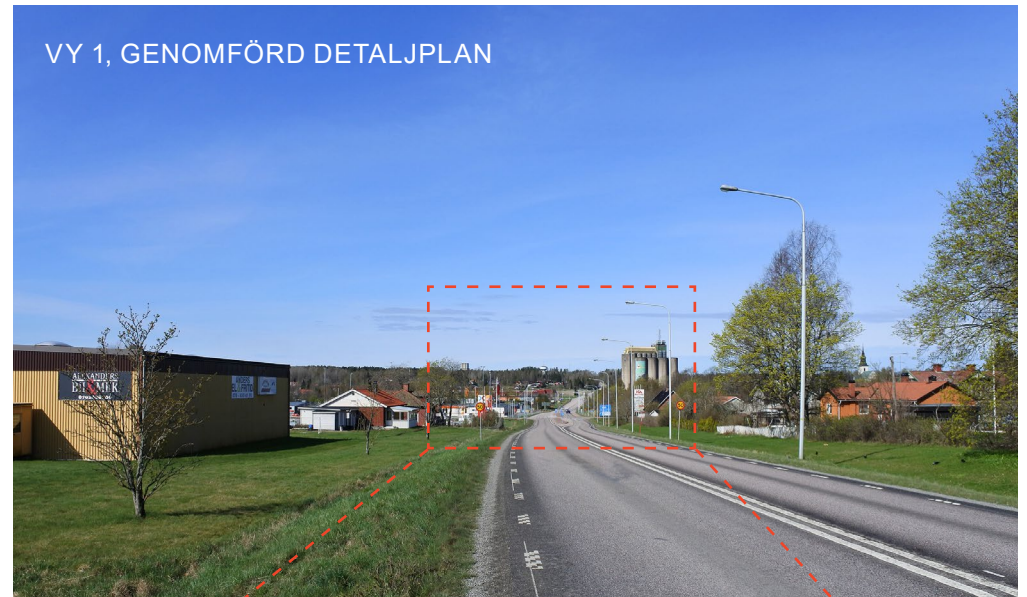
3. SIKTANALYS: FÖRESLAGEN FÖRÄNDRING & KONSEKVENSER

VY 1, BEFINTLIG

VY 1, GENOMFÖRD DETALJPLAN

VY 1 - ÖSTRA ENTRÉN

BEFINTLIG

Vyn från den östra entrén karaktäriseras av en småskalig tätortsbebyggelse inramad av en skogsriddå längs med horisonten. Stadssiluetten präglas av de tre landmärkena, silon, kyrkan och vattentornet. Silon och vattentornet hamnar mitt i blickfånget där Silon är mest framträdande på grund av dess centrala läge. Vattentornet döljs till stor del av skogsriddån förutom toppen som syns tydligt ovanför trädkronorna.

GENOMFÖRD DETALJPLAN

Den nya exploateringen kommer att synas från den östra entrén. Fabriksbyggnaden hamnar i samma blickfång som vattentornet och kommer att innebära en förändring av siluetten mot horisonten. Byggnadens höjd samt att den förutsetts få en tydligare och mer sammansatt volym gör att den upplevs som mer framträdande än vattentornet.

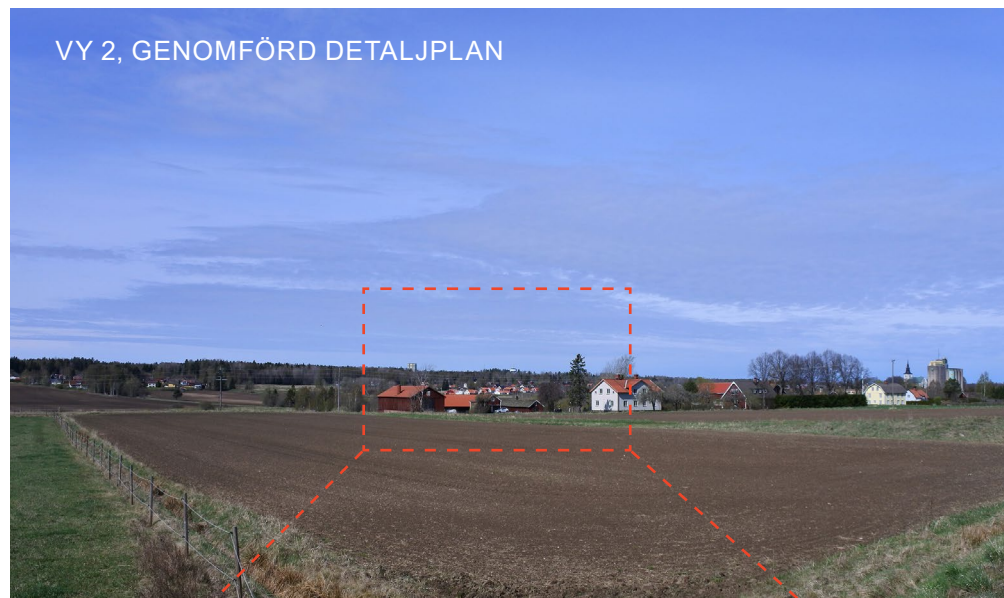

VY 2, BEFINTLIG

VY 2, GENOMFÖRD DETALJPLAN

VY 2 - SÖDRA SLÄTTEN

BEFINTLIG

Vyn från den södra slätten karaktäriseras av ett öppet jordbrukslandskap med långa siktlinjer som kantas av gårdsbebyggelse. Till höger i vyn syns kyrktornet och silon tydligt och man kan ana stadsranden. I mitten av blickfånget syns vattentornet vars topp skymtar över trädridån i horisonten.

GENOMFÖRD DETALJPLAN

Den nya exploateringen kommer att synas från den södra slätten. Den tillkommande fabriksbyggnaden förändrar siluetten mot horisonten och hamnar i samma blickfång som vattentornet, men blir något högre. I denna vy upplevs byggnaden hamna längre bort från vattentornet och tätorten. Den nya byggnaden får därmed ett mindre tydligt samband med den övriga stadsstrukturen och blir ett nytt inslag som kontrasterar mot det öppna jordbrukslandskapet.

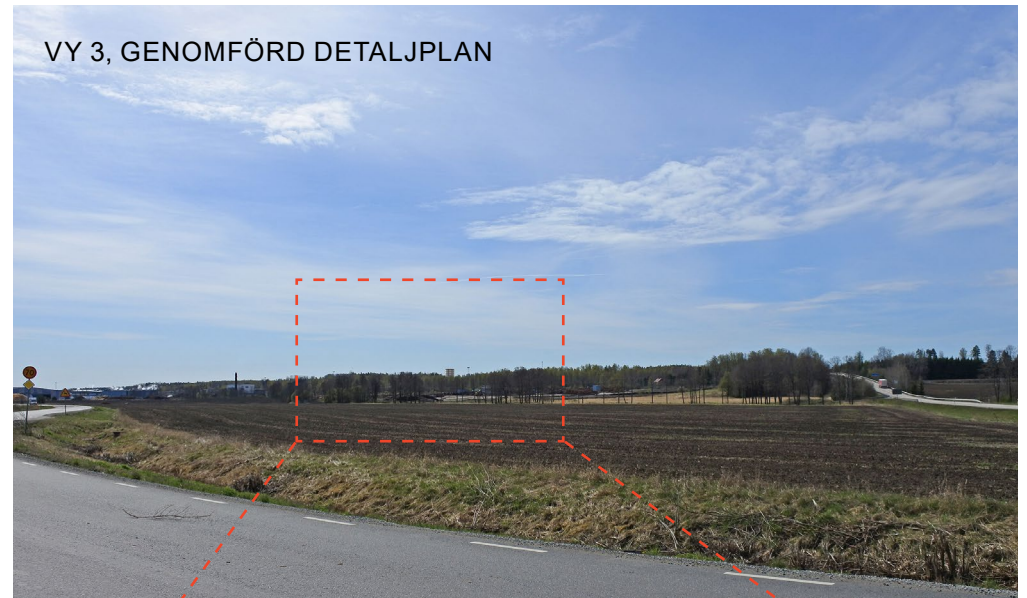

VY 3, BEFINTLIG

VY 3, GENOMFÖRD DETALJPLAN

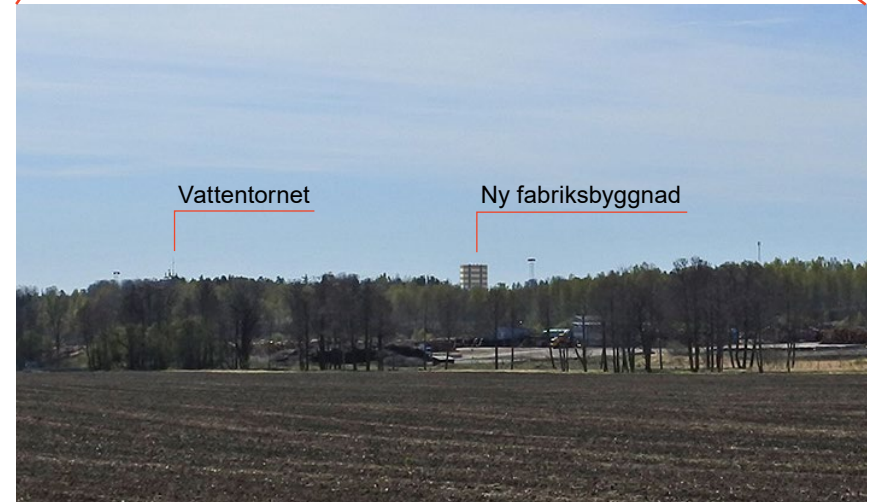
VY 3 - NORRA SLÄTTEN

BEFINTLIG

Vyn från den norra slätten karaktäriseras av ett öppet jordbrukslandskap med långa siktlinjer som kantas av en högt trafikerad väg i den högra delen och ett större industriområde i den vänstra delen. Horisonten domineras av en tät skogsridda som från denna plats skymmer i princip hela vattentornet.

GENOMFÖRD DETALJPLAN

Den nya exploateringen kommer att synas från den norra slätten. Den tillkommande byggnaden förändrar siluetten mot horisonten och bildar en tydlig volym som sticker upp över trädskronorna. Eftersom vattentornet knappt är synbart i denna vy blir den nya fabriksbyggnaden en märkbar förändring. Närheten till industriområdet bidrar till att den nya byggnaden upplevs sammankopplad till tätorten.

VY 4 - VÄSTRA ENTRÉN

BEFINTLIG

Vyn från den västra entrén karaktäriseras av en högt trafikerad väg kantad av tät, högt bevuxen skog vilket skapar en tydlig inramning och avskärmning av vägrummet. I dagsläget syns varken tätortsbebyggelsen eller någon av de tre utmärkande landmärkena, (silon, vattentornet, kyrkan) från denna vy.

GENOMFÖRD DETALJPLAN

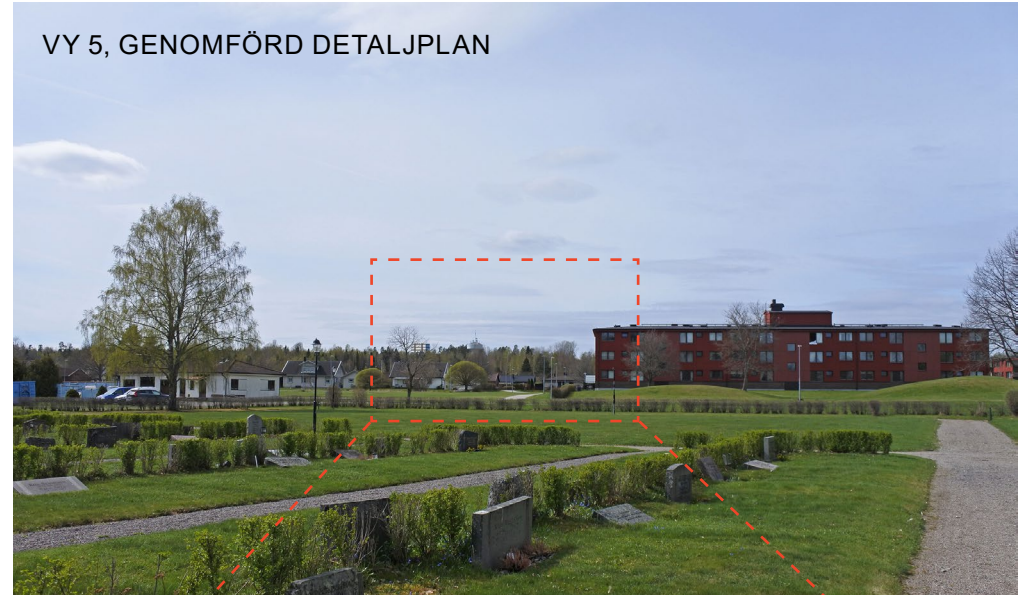
Den nya exploateringen kommer inte att synas från den västra entrén. Planförslaget bedöms därför inte ge några konsekvenser för landskapsbilden i detta läge.

VY 5, BEFINTLIG

VY 5, GENOMFÖRD DETALJPLAN

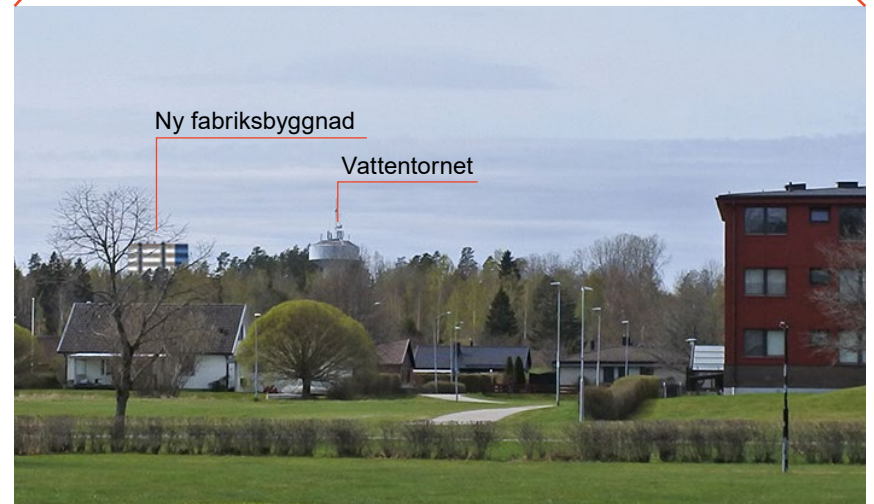
VY 5 - KYRKOGRÄDEN, VÄSTERLÖVSTA KYRKA

BEFINTLIG

Vyn från den Västerlövska Kyrkogården karaktäriseras av stora, öppna och plana gräsytor med långa siktlinjer. Till höger ramas vyn in av ett flerbostadshus och till vänster en skogsriddå med lägre villabebyggelse framför. I mitten av blickfånget syns vattentornet vars topp skymtar över trädridån.

GENOMFÖRD DETALJPLAN

Den nya exploateringen kommer att synas från kyrkogården. Den tillkommande fabriksbyggnaden förändrar siluetten mot horisonten. Från denna vy hamnar byggnaden i samma nivå och i nära anslutning till vattentornet och döljs till stor del av trädridån. Närheten till vattentornet och övriga hus i blickfånget bidrar till att den nya byggnaden från denna vy kan upplevas höra samman till Hebys stadsstruktur.

4. SAMMANFATTANDE BEDÖMNING

4.1 Slutsats

Den 40 meter höga fabriksbyggnaden som planeras på det nya verksamhetsområdet kommer att påverka den befintliga landskapsbilden i Heby tätort. I fyra av de fem undersökta vypunkterna syns byggnaden. Likt vattentornet så skymmer en stor del av den nedre byggnadsvolymen av skogssidån medan den översta delen av byggnaden tydligt reser sig ovanför trädkropparna. Den nya fabriksbyggnaden kommer därmed att skapa ett nytt landmärke för Heby tätort som blir synlig på långt håll från stora delar av den centrala bebyggelsen och omgivande marker.

Beroende från vilket väderstreck som betraktaren ser byggnaden kan den upplevas som mer eller mindre integrerad och sammankopplad till den befintliga stadsstrukturen. Störst kontrast till den befintliga landskapsbilden har fabriksbyggnaden sedd från söder eftersom landskapet från den vyn karaktäriseras av öppen jordbruksmark och centrala Heby till stor del skymmer av platsens gårdsbebyggelse.

Störst märkbar förändring av den nya fabriksbyggnaden blir på den norra sidan eftersom de befintliga landmärkena (silon, vattentornet, kyrkan) inte syns från denna vypunkt. Den norra sidan karaktäriseras även den av öppen jordbruksmark men till skillnad från den södra sidan präglas platsen redan idag av industribebyggelse och högt trafikerade vägar. Detta bidrar till att den nya fabriksbyggnaden kan upplevas som ett mindre störande inslag då det lättare kan läsas samman med områdets industrier.

4.2 Rekommendationer

För att minimera det visuella intrycket av den planerade fabriksbyggnaden på landskapsbilden rekommenderas två huvudåtgärder.

Den första rekommendationen är att ställa krav på den nya fabriksbyggnadens utformning. Ett förslag är att arbeta med gestaltungsbestämmelser för bebyggelsen inom fastigheterna Horrsta 4:79, 4:80 och 4:81. Utformningen av den nya fabriksbyggnaden kommer att påverka dess upplevelse i landskapet. En hänsynsfull utformning av byggnaden avseende kulör- och materialval som inte skapar skarpa kontraster mot den omgivande miljön bör eftersträvas. Detta kan uppnås på många olika sätt, ett sådant exempel skulle kunna vara om byggnadens låg- och högdelar utformas i varierande kulörer/material för att bättre smälta in mot horisonten.

Den andra rekommendationen är att bevara och skydda skogsmarken som idag avgränsar verksamhetsområdet mot den omgivande tätortsbebyggelsen. Siktanalysen visar att en stor del av den nya byggnaden kommer att skymmas av den befintliga skogssidån vilket mildrar dess påverkan på stadsbilden. Skogsranden mellan tätorten och verksamhetsområdet är därför extra viktigt att värna om för att bibehålla denna effekt.

